

25 & 26 april '86

VVIA

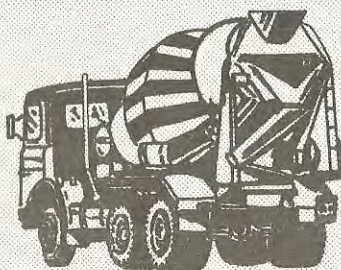
**KONGRES
GESCHIEDENIS
EN
INDUSTRIEEL
ERFGOED
VAN
BETON**

Nieuwsbrief

nr 3 lente 1986

3
Industrieel Erfgoed in Vlaanderen

KONGRES**GESCHIEDENIS****EN**

De recente geschiedenis van het bouwen en van de architecturale vormgeving wordt in grote mate bepaald door de aanwending van gewapend beton, in al zijn mogelijkheden en vormen.

Sedert een eeuw is en bleef beton steeds een revolutionair materiaal, dat vernieuwend werkte op het denken over bouwen en vormgeving. De aanwending van beton beruiste op tal van nieuwe technieken, grondstoffen, en noden, geschapen door de industrieel-technologische ontwikkelingen van voorbije anderhalve eeuw. De opkomst van de betontechnologie deed nieuwe industrieën ontstaan (bv. de cementnijverheid, grint, zand, betonstaal, e.d.m.), nieuwe studie burelen en bedrijven, nieuwe ideeën over arbeidsorganisatie in de bouw, en noem maar op.

België was steeds een contactgebied, waar invloeden uit omliggende landen samensmolten tot een eigen ontwikkeling. Maar België lag ook aan de basis van tal van vindingen die de groei van de internationale betontechnologie zouden bepalen (o.a. figuren als Hennebique, Van de Velde, Magnel, ...)

Een indrukwekkend bouwtechnisch en architecturaal patrimonium getuigt hiervan: woningen, kastelen, bedrijfsgebouwen, bruggen en tunnels, wegen, verdedigingswerken, enz... - tot en met het uitgebreide decoratieve gebruik van het materiaal.

Het valt nochtans op dat deze indrukwekkende geschiedenis groten-

deels een vergeten geschiedenis is. De wijze waarop beton, sedert ruim een eeuw, ingreep in de vormgeving en de opbouw van onze huidige leefomgeving, wordt te weinig erkend.

Het onderzoek naar de geschiedenis en de achtergronden van het gewapend beton in België moet - in tegenstelling tot de meeste andere landen - nog van start gaan.

Door de Vlaamse Vereniging voor Industriële Archeologie werd het initiatief genomen om via een werkkongres een eerste overzicht en een probleemstelling samen te stellen over de geschiedenis van het gebruik van (gewapend) beton in België, over de invoering en toepassingen van nieuwe technieken, over de eerste grote realisaties.

Het kongres wil een beeld (helpen) samenstellen van de bedrijven, uitvinders, ingenieurs en architecten die achter deze realisaties stonden. Het wil een stand van zaken samenstellen van het onderzoek naar de betongeschiedenis in binnen- en buitenland, en wil suggesties lanceren voor verder onderzoek.

Tijdens dit eerste kongres zal de nadruk liggen op de periode vanaf de eerste realisaties tijdens de 19de eeuw, tot en met 1958.

Het kongres richt zich doelbewust tot een veelzijdig publiek van historici, architecten, ingenieurs, bedrijfsleiders, geïnteresseerden in de geschiedenis van de architectuur en de bouwtechniek, lokale onderzoekers, studenten, enz...

25 & 26 APRIL '86

INDUSTRIEEL ERFGOED VAN BETON

Tijdens de eerste dag, op vrijdag 25 april, zullen de algemene inleidingen het ruime kader van beton in binnen- en buitenland schetsen.

Tijdens de tweede dag, op zaterdag 26 april, vinden de werkvergaderingen plaats, gewijd aan werkdokumenten uit België en Nederland. Deze werkvergaderingen geschieden met een open sprekerslijst, waarbij elkeen die één of andere inbreng wenst te hebben hiertoe de mogelijkheid krijgt. Er werden reeds een twintigtal papers ingeschreven. Bijdragen kunnen omvatten: bondige situeringen van gebouwen of constructies, bedrijfsgeschiedenissen, voorstelling van realisaties van bepaalde ingenieurs of architecten,... (lezingen in het Nederlands en in het Frans).

KONGRES GEORGANISEERD OP DE CAMPUS VAN DE RIJKSUNIVERSITEIT GENT, LABORATORIUM MAGNEL VOOR GEWAPEND BETON, GROTE STEENWEG NOORD 2 TE GENT ZWIJNAARDE

door de VLAAMSE VERENIGING VOOR INDUSTRIELE ARCHEOLOGIE, in samenwerking met het Laboratorium Magnel voor Gewapend Beton (RUG), het Seminarie voor de Geschiedenis van de Bouwkunst (HIKORUG) en de vzw. Interbellum

in het kader van de Viering 150 Jaar Ingenieursopleiding aan de Rijksuniversiteit te Gent

vrijdag 25 april 1986

- 13.30 aanmelding van de deelnemers
- 14.00 opening van het kongres door Prof. Ir. Lambotte, decaan van de Faculteit der Toegepaste Wetenschappen
- 14.15 Inleidende lezingen door Prof. Ir. LAMBOTTE ('Beton')
dhr. A. LINTERS ('Beton, een exponent van de Tweede Industriële Revolutie')
dhr. N. POULAIN ('Sier- en weerwerk: decoratieve aspecten van beton')
- ca. 16.00 Pauze
- 16.15 Lezingen over het internationale kader: in samenwerking met de Technische Hogeschool Delft (Nederland), de Ecole Nationale de Travaux Publics (FRANKRIJK), de Cement and Concrete Association (Groot-Brittannië) en het Bundesverband der Deutschen Zementindustrie (Duitsland)
- 18.00 Besluiten, korte bezoek aan de lokalen van het laboratorium Magnel

(samenvatting - een gedetailleerd programma wordt op aanvraag toegezonden)

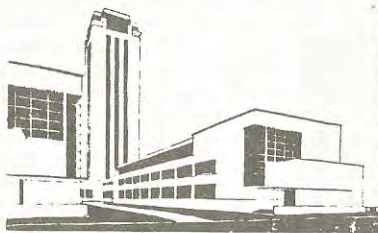
25 & 26 april '86

zaterdag 26 april 1986

10.00 - 12.00 en 14.00 - 17.00

Werkvergaderingen met voorstelling en bespreking van de papers, discussie.
Open sprekerslijst.

Reeds aangekondigde papers :
De vroegste betonpatenten in België/ De Koninklijke Stapelhuizen te Antwerpen/ De betonnen spoorwegviadukt te St.-Martens-Voeren/ De betonnen schachtbokken van de steenkoolmijn te Eisden/ Schuilbunkers in het Antwerpse havengebied/ De Imalso-tunnel/ De 'Dronkenput' te Middelkerke/ De betonnen 'Vuurmolen' te Overijse/ restauratie- en konservatieproblemen van historisch beton / de tuinwijk Kapelleveld te St.-Pieters-Woluwe/ De Citadel van Namen/ Het Fort van Liezele/ betonnen munitie/ De Boekentoren van H. Van de Velde

/ De 'spontane' betonarchitectuur van E. Van Baveghem/ Het gebruik van beton bij restauraties/ Vroege prefab-betonbouw in Nederland/ . . .

VLAAMS-NEDERLANDSE ONTMOETINGS-DAG 31 MEI 1986

Onze Nederlandse collegae van de 'Federatie Industrieel Erfgoed Nederland' staan in voor de organisatie van een Vlaams-Nederlandse Ontmoetingsdag voor Industriële Archeologie, in het Vlaams Cultureel Centrum 'De Brakke Grond' te Amsterdam, op zaterdag 31 mei e.k.

Thema: BEHOUD, BEHEER EN DOKUMENTATIE VAN INDUSTRIEEL ERFGOED.

Tijdens de voormiddag : lezingen
Tijdens de namiddag excursie per boot naar enkele objekten in en rond Amsterdam, o.m. Noordzeekanaal, Entrepotdok, de werf 't Kromhout.
Kosten : 35 gulden, inclusief lunch en excursie.

Eventueel kan de zaterdag gekombineerd worden met de laatste dag van het kongres "Man and water" (kosten eveneens 35 gulden), met excursie naar Midden-Holland en Rotterdam. Lezingen in Rotterdam over "Nieuwe Museumvisie, vrijwilligerswerk en het behoud van het roerend industrieel erfgoed".

Programma verkrijgbaar via de VVIA, of telefonisch 056/ 35 91 02

3 mei uitstap naar Noord-Frankrijk

CYCLUS OVER DE GESCHIEDENIS VAN DE ENERGIEPROBLEMATIEK GENT : 22 , 24 EN 29 APRIL 1986

Tijdens de maand april zal de Vlaamse Vereniging voor Industriële Archeologie, in samenwerking met het Museum voor de Geschiedenis van Wetenschap en Techniek (Rijksuniversiteit Gent) een vormingscyclus organiseren, over de geschiedenis van de energieproblematiek. Deze cyclus omvat drie avonden.

De cyclus "*Geschiedenis van de Energieproblematiek*" wil ingaan op de wijze waarop energietekorten de maatschappelijke ontwikkeling bepalen sedert de eerste industriële revolutie. Er zal o.m. gehandeld worden over de uitvinding en de ontwikkeling van de stoommachine, over de verschillende "energiecrisisen", over grondstoffentekorten, over het zoeken naar ersatz en zuiniger produktieprocedures, over de ontwikkeling van nieuwe energiebasissen (gas, petroleum, elektriciteit, kernenergie) en het zoeken naar alternatieve energie. De nadruk ligt bij de 19de eeuw, omdat daár de wortels te vin-

den zijn van onze hedendaagse problemen.

De cyclus "*Geschiedenis van de energieproblematiek*" wordt georganiseerd op 22, 24 en 29 APRIL.

De lessen worden telkens gegeven in het auditorium van het Museum voor de Geschiedenis van Wetenschap en Techniek, Korte Meer 9 te 9000 Gent, 's avonds vanaf 20u. Deelname staat open voor alle belangstellenden

Er wordt wel een participatie in de kosten gevraagd, nl. 50 fr. per avond voor leden van de VVIA, 75,-Fr per avond voor niet-leden.

Voor inlichtingen :

Vlaamse Vereniging voor Industriële Archeologie vzw
Postbus 30
Postkantoor Maria Hendrikaplein
9000 GENT-12

K U R S U S D A G : INDUSTRIEEL ERFGOED VAN GENT

"VLIED", de 'Vlaamse Instelling voor Educatieve Dienstverlening en Voortdurende Vorming - Vlaamse Volkshogeschool vzw organiseert op zaterdag 7 juni e.k., van 9u30 tot 17u. een cursusdag over de industriële geschiedenis en het industrieel erfgoed van Gent. Tijdens de voormiddag zullen de verschillende aspecten van de industriële ontwikkeling van Gent aan de orde komen, tijdens de namiddag zullen de deelnemers onder begeleiding een bezoek brengen aan verschillende si-

tes in de stad. De cursus wordt vooral vanuit de praktijk opgebouwd, is gericht op een breed publiek, maar zal bijzonder ingaan op de edukatieve aspecten van deze benadering. Uitstekend geschikt voor elkeen die in het onderwijs staat, en die bv. tijdens een volgende schoolreis Gent op een 'andere' wijze wil bezoeken. Deelnemersbijdrage : 500 frank. Inschrijven en informatie : Vlied vzw., Gebroeders Vandeveldestraat 68, 9000 Gent - Tel/ 091/ 23.20.64

ENERGEIA - MUSEUM GEOPEND IN LANGERBRUGGE

Onder zeer ruime belangstelling van vooraanstaanden werd op 4 maart j.l. het "Energeia"-museum door de NV EBES geopend. Sprekers wezen op de geschiedenis van de centrale (die steeds beroep deed op nieuwe spijttechnologieën), op de inzet van de nv EBES (die hier een verzamelpunt zal uitbouwen voor haar historisch materieel, en dit zal koppelen aan een pedagogische werking). Namens de VVIA wees A. Linters op het belang van het behoud van het industrieel erfgoed als middel tot begrip van de hedendaagse economische en technologische transitieperiode, als middel tot begrip van de mechanismen van industrialisatie en technologische vernieuwing, en als waardering voor degenen die de moderne en toekomstige samenleving opbouwden en thans opbouwden.

De opening van het museum gebeurde door vice-eerste-minister G. Verhofstadt (die enige moeite had met het gebruik van een oude prikklok, waarmee het museum open-geprikt werd). In zijn gelegenheidsrede wees ook G. Verhofstadt op het belang van een historische visie op de industriële ontwikkeling, die géén nostalgie mag zijn. Hij wees ook op het belang van het initiatief, dat in een periode van bezuinigen en krimpende begrotingen, zonder enige vorm van subsidiëring tot stand kwam.

In het museum is reeds een rijke verzameling ondergebracht, gaande van de oude turbogeneratoren van de centrale zelf, de stoomketels (waarvan er één opengesneden werd), tot een tandem-compound-stoommachine van 750 pk afkomstig uit de centrale van de brouwerij van Haacht. Daarenboven werden reeds tal van toestellen, zoals schakelborden, meetapparatuur, compressoren, omvormers enz... opgesteld: deze zijn afkomstig van andere centrales, o.a. Oostende, Merksem, Schelle, enz... De bedrijfsgeschiedenis en de geschiedenis van de e-

lektriciteit worden geïllustreerd a.h.v. talrijke foto's en dokumenten.

Ter gelegenheid van de opening werd in het Energeia-museum een tentoonstelling over de geschiedenis van de industrialisatie in Vlaanderen opgesteld door de VVIA (we mogen over het eindresultaat tevreden zijn), en werden een aantal brochures gerealiseerd die gratis ter beschikking staan van de verantwoordelijken van bezoekende groepen.

Het zijn:

- 'Een Verleden voor de Toekomst. Industriële Archeologie in Vlaanderen', geïll., 28 blz.
- 'De groei van een industriële samenleving', 45 blz. (pedagogische brochure bestemd voor de leraars die de tentoonstelling met een klas bezoeken)
- katalogus van het museum

Met de schoolreizen in het verschiet is het Energeia-museum, samen met een bedrijfsbezoek aan de centrale van Langerbrugge, zeker de moeite waard. Een volledige rondleiding neemt een halve dag in beslag. Alle aanvragen dienen gericht aan EBES-Bedrijfsbezoeken, de Heer G. De Bleeckere, Mechelse Steenweg 271, 2018 Antwerpen, telefoon: 03/ 280 02 11. Uiteraard zijn deze bezoeken niet enkel voor scholen bestemd, ook sociaal-culturele organisaties, vriendenkringen, serviceclubs, en noem maar op kunnen op dit adres terecht.

Een bezoek aan Langerbrugge kan o.i. uitstekend gekombineerd worden met een industrieel-archeologisch bezoek of rondrit door Gent (en daar kan de VVIA voor instaan), of aan één van de talrijke Gentse musea. Wij zouden vooral het relatief onbekende Museum voor de Geschiedenis van Wetenschap en Techniek (Korte Meer 9) willen aanbevelen. Dit

museum bezit een zeer rijke kollektie, o.m. op het vlak van de geschiedenis van de elektriciteit en telecommunicatie. Vlak om de hoek, in de Aula van de RUG (Voldersstraat) vindt daarenboven een tentoonstelling plaats over 150 Jaar Ingenieursopleiding aan de RUG.

En tenslotte kunt U nog terecht voor een tentoonstelling op het contactgebied tussen volkskunde, heemkunde en industriële archeologie, nl. om alles wat rond de 'Kermis' draait, in de Sint-Pietersabdij.

M O L E N M U S E U M T E M O L E N B E E R S E L

De gemeente Kinrooi bezit geen cultureel centrum, geen museum, geen tentoonstellingszaal. Daarom werd er door de vzw Molenzorg en Molenmuseum Molenbeersel een museumkommissie opgericht om van de Zorgvlietmolen in de Oudekerkstraat een echte ontmoetingsplaats te maken. Men wil immers het ruime gelijkvloers van deze windreus inrichten als polyvalente tentoonstellingsruimte.

Door de vzw Molenzorg en Molenmuseum werd sedert haar oprichting in 1983 reeds 900.000 bfr. besteed aan de restauratie van de Zorgvlietmolen en aan het onderhoud van de Keijersmolen. Daarbij komt nog een bedrag besteed door de instanties bij de dringende instandhoudingswerken die aan de Zorgvlietmolen werden uitgevoerd ! De molen is daardoor aan de buitenkant opnieuw het aankijken waard.

MOLENPETERS

Het is duidelijk dat de vzw niet zelf financieel kan instaan voor het molenmuseum. De zorg voor het onderhoud van 2 windmolens weegt immers al zwaar genoeg. Er blijft immers nog veel te doen. De museumkommissie stelde daarom voor, om op zoek te gaan naar "molenpeters".

WIE KAN "MOLENPETER" WORDEN ?

Dit kunnen zowel instanties, verenigingen, bedrijven, zelfstandigen als particulieren die een som ter beschikking stellen van minimum 3000 bfr. Als compensatie worden de namen van de molenpeters (of molenmeters) aan de ingang van het museum vermeld gedurende 3 jaar! Tevens zullen ze op de hoogte gehouden worden van de vorderingen inzake inrichting en zullen ze worden uitgenodigd bij alle evenementen die er plaatsvinden.

BELANG VAN HET MOLENMUSEUM

De Zorgvlietmolen is gelegen op de "molenroute", een toeristische bewegwijzerde route van 28 km die de dorpskernen van Ophoven, Geistingen, Kessenich, Molenbeersel en Kinrooi verbindt. De route vertrekt aan het watersportcentrum "De Spaanjerd". In MOLENBEERSSEL is er gelukkig nog een met windkracht malende molen, de Keijersmolen in de Smeetsstraat, op korte afstand van de Zorgvlietmolen. Na een bezoek aan deze molen kan de toerist en de molenliefhebber het molenmuseum bezoeken.

Groepen kunnen er ontvangen worden en er een diareeks over de molenroute of over de restauratiewerken bekijken. De geplande "wisseltentoonstellingen" zullen voor de nodige afwisseling zorgen. Verder kan er de geschiedenis van de molens en van het malen worden uitge-

beeld en kunnen er naast de molenonderdelen ook heemkundige voorwerpen in ondergebracht worden.

Ook voor de scholen en voor de talrijke jeugdgroepen die in Woutershof verblijven is het molenmuseum belangrijk. Dit omdat het op korte afstand gelegen is en de groepen aldus, bij minder goed weer, ook een ideale binnenactiviteit hebben.

WIE WIL HELPEN ?

Aan het molenmuseum kan op velerlei manieren worden meegeholpen. Hulp kan gegeven worden door zelf mee te helpen aan het inrichten van de molen als museum.

Gegadigden kunnen zich melden bij de betrokken verenigingen. Door "molenpeter" te worden verleent men een geldelijke steun aan het projekt en blijft men betrokken bij de werking van het museum. Ook kleinere bedragen zijn van harte welkom !

... Stort uw bijdrage op rekening nr. 335-0390683-13, van de werkgroep Molenzorg en Molenmuseum Molenbeersel, met vermelding "molenmuseum".

Meer inlichtingen worden U graag verstrekt door de V.V.V.-Infodienst Kinroot Weertersteenweg 241, 3688 KINROOI-Molenbeersel (tel.: 011/ 86 61 80) tijdens de bureluren. Met onze dank voor uw belangstelling en uw steun !

MUSEUMGIDS

Sedert enkele jaren bemerken we in Vlaanderen een sterke oprichtingsdrang naar nieuwe musea, terwijl oudere musea een vernieuwde aanpak en vaak een nieuw elan kregen. Volgens ons is zulks te wijten aan de mogelijkheden van BTK's en DAC's, waar gemeentebesturen en plaatselijke heemkundige en historische verenigingen gretig gebruik van gemaakt hebben. Nadeel is dan natuurlijk dat de meeste musea niet over een stevige, en vooral permanente omkadering beschikken maar zoiets hangt natuurlijk af van de (on)verantwoordelijkheid van tal van besturen. De huidige bedreiging van BTK en DAC-systemen zal de inspanningen van vele jaren met het badwater weggooien !

Het aantal musea groeide sterk aan. Wanneer we de evolutie bekijken zien we duidelijk hoe tal van vroeger bestaande kollekties thans tot musea omgevormd werden, en opengesteld voor het publiek. Het valt ook op dat de 'algemene musea' precies door hun aantal mekaars impact neutraliseren: de tijd van de musea waar

je alles vond, van een oude fiets, tot een 16de eeuw charter, en een weefgetouw lijkt in het buitenland voorbij, en in Vlaanderen zet dezelfde tendens zich door. Daartegenover staat de impact van de nieuwe thematische musea, waarvan o.i. een merendeel aansluit bij de geschiedenis van nijverheid en techniek.

Het is moeilijk om een overzicht te krijgen van de rijkdom van de Vlaamse musea. De museumbeurs die Vlaanderen rondreist geeft maar een topje van de ijsberg te zien (nl. 80-tal musea van de ca. 350 bestaande : de meeste musea reageerden niet toen een oproep tot deelname gelanceerd werd - en dat is ook symptomatisch !). Toch is het boeiend om eens binnen te wippen op één van de plaatsen waar de beurs nog tentoongesteld wordt. Vermelden we terloops dat deze beurs een initiatief is van de 'Kommissie Kleine en Regionale Musea', opgericht om de belangen van deze musea te verdedigen tegen de opzuigpolitiek van enkele grotere, en dat de VVIA aan

deze vergaderingen deelneemt om de standpunten en belangen van de kleinere technische en industriële musea te verdedigen.

Weldra verschijnt ook de vijfde editie van de museumgids. De vorige dateert al van 1979, en werd enkel met een bijvoegsel (1982) aangevuld, alhoewel men slechts kan hopen dat er jaarlijks een nieuwe editie voorzien zou worden, vlak voor het toeristisch seizoen (zoiets als een Michelin voor de Vlaamse musea...). In de editie van 1979 werden 259 musea opgenomen, in de editie die thans ter perse ligt zullen er meer dan 350 vermeld worden... Een groei met ca. 100 eenheden (of ca. 40%) is niet niks te noemen !

De nieuwe museumgids geeft van alle musea adres en telefoonnummer, de bereikbaarheid (wagen en openbaar vervoer) de openingsuren en de toegangsprijzen (onder voorbehoud), de inhoud van de verzamelingen, de faciliteiten die het museum biedt (o.a. edukatieve diensten, rondleidingen, bibliotheek, diatheek, fototheek, cafetaria,...) en de belangrijkste museumpublikaties.

De nieuwe museumgids kan besteld worden bij de Dienst Beeldende Kunst en Musea van de Vlaamse Gemeenschap, Koloniënstraat 31, 1000 Brussel, door overschrijving van 100 frank op postrekening 000-2001586-88 van het Museumfonds te Brussel. Duidelijk naam en adres vermelden !!!!

De museumbeurs kan nog bezocht worden op volgende plaatsen :

- Antwerpen : tot 20 april
Kon. Maatschappij voor Dierkunde
- Muizen : 25 april - 11 mei
Domein Planckendael
- Sint-Niklaas : 16 mei - 1 juni
Stedelijk Museum
- Gent : 6 juni - 22 juni
Gravensteen
- Oudenaarde : 27 juni - 13 juli
Stadhuis
- Ieper : 18 juli - 3 augustus
Lakenhalle
- Brugge : 8 augustus - 24 augustus
Provinciaal Hof
- Knokke-Heist : 29 augustus - 14 sept.
Scharpoord
- Kortrijk : 19 sept. - 5 oktober
Cultureel Centrum

MALDEGEM : STOOMCENTRUM

Velen zullen reeds hun ogen uitgekeken hebben op de oude stoomlokomotieven en spoorwegwagons die zich in Maldegem, langs de grote baan, bevinden op het terrein van de nv. Sobemai. Het zijn stukken die er in de loop der jaren samengebracht werden dank zij de inzet van de Heer De Lille. Sinds enkele jaren ontfermden de vrijwilligers van de spoorwegvereniging "De Blaauwe Wimpel" zich over deze verzameling, waarbij zij op de materiële en praktische steun van de firma konden terugvallen. Omdat het initiatief echter steeds groter werd, en omdat er ook andere stoomtuigen dan

spoorwegmateriaal bijkwamen, werd de oude vereniging thans omgevormd in een vzw. met rechtspersoon "Stoomcentrum Maldegem", waarin ook een vertegenwoordiger van de gemeente opgenomen werd. In de loop van de volgende weekends zullen de restauratiewerken ter plaatse verdergezet worden.

De verzameling wordt vanaf Pasen tot einde september, op zaterdagen, zondagen en feestdagen voor het publiek opengesteld.

Allen daarheen, en een hand(je) toesteken aan de werkzaamheden wordt steeds op prijs gesteld.

KONGRESSSEN

23 APRIL

Antwerpen, Aula Major U.I.A.
 'Herwaarderingsgebieden als komponent van een gemeentelijk ruimtelijk beleid' Het kongres wordt vooral stedenbouwkundig opgevat, maar kan ook voor i.a. boeiend zijn, omdat tal van oude industriële regio's en arbeiderswoonbuurten voor herwaarderding in aanmerking komen.
 Inl. Vlaamse Federatie voor Planologie
 Tel. 091/ 24 25 48 of 091/ 25 75 71 (toestel 4266)

25 EN 26 APRIL

Tweedaags kongres over de geschiedenis en het industrieel erfgoed van het bouwen met BETON
 Deelname : 900 fr. - studenten , werklozen en VVIA-leden : 600 fr.
 -indieners van papers : gratis.

31 MEI

Vlaams-Nederlandse Ontmoetingsdagen
 organisatie Federatie Industrieel Erfgoed Nederland
 Plaats : 'De Brakke Grond te Amsterdam'
 Kosten : 35 gulden, inclusief lunch en excursie

Programma verkrijgbaar via de VVIA, of telefonisch 065/ 35 91 02

21 - 24 AUGUSTUS

Tweede Kongres van de Federatie van Nederlandstalige Verenigingen voor Oudheidkunde en Geschiedenis

Dit kongres zal plaats vinden in de lokalen van de KULCK, 't Hoge (vlakbij de afrit Kortrijk Zuid), en wordt georganiseerd door 'de Leiegouw'. In het programma komt o.m. industriële archeologie ter sprake in de afdeling 'Archeologie', monumentenzorg wordt samengevoegd met 'Kunstgeschiedenis', en er is ook een afdeling sociaal- economische geschiedenis, enz.

Het programma kan aangevraagd worden via P. Thurman, Bruyningsstraat 67, 8500 Kortrijk

28 - 31 AUGUSTUS

Wetenschap ten tijde van de Verlichting in Europa.

Internationaal kongres onder de auspiciën van de 'International Union of the History and Philosophy of Science' georganiseerd in Edinburgh. Info : Dr. David Edge, c/o Institute for Advanced Studies in the Humanities; University of Edinburgh, 17 Buccleuch Place, Edinburgh EH8 9LN, Scotland.

13 - 17 OKTOBER

Internationaal kongres over de ontwikkeling van wetenschap en technologie in Centraal Europa,

in Keszthely, Hongarije
 Info : MTESZ Todomány - és Technikatörténeti Bizottság, Budapest V, Kossuth Lajos tér 6-8, 1055, HONGARIJE

KALENDER

22 , 24 EN 29 APRIL

Cyclus 'Geschiedenis van het Energieprobleem',
in het Museum voor de Geschiedenis van Wetenschap en Techniek, Gent.
Aanvang telkens om 20u.
Deelname : 50 fr. per avond (VVIA-leden)
70 fr. per avond

26 APRIL

Jaarvergadering van de Akademie voor Streekgebonden Gastronomie in Waregem.
Aanvang : 14u30 (Stadhuis).
Thema : Bier en Brouwerijen.
Inlichtingen en inschrijvingen : J. Collen, Abr. Orteliuslaan 4, 3500 Hasselet

3 MEI

Studiereis naar het Ecomuseum van Fourmies-Trelon (glas, textiel,...) in NOORD FRANKRIJK.
Kostendelend : ca. 850 fr. per persoon.

7 JUNI

Kursusdag Industrieel Erfgoed van Gent
Organisatie : de Vlaamse Instelling voor Educatieve Dienstverlening en Voortdurende Vorming - Vlaamse Volkshogeschool

V.Z.W.

Kursusdag : 9u30 - 17u

Deelnemersbijdrage : 500 fr.

Inschrijvingen en informatie : Vlied vzw

Gebroeders Vandeveldestraat 68, 9000

Gent. Tel. 091/ 23 20 64

28 JUNI

Studiereis naar BOIS-DU-LUC en LA LOUVIERE.

Kosten delend, ca. 850 fr.

Inlichtingen : 056/ 35 91 02

zie p 16

ons Industrieel Erfgoed REDDEN
MET UW HULP KAN DAT!

30 OKTOBER

Jaarlijks 'Lowell Conference on Industrial History (USA) onder het thema 'Politics and Industrialisation'
Info : R. Weible, Lowell National Historical Park, 169 Merrimack Street, Lowell MA 01852, USA

FIETSENVERHUUR IN DE RUPELSTREEK.

E.M.A.B.B. of het "Ecomuseum en Archief van de Boomse Baksteen" (cfr. Industrieel Erfgoed in Vlaanderen, nieuwsbrief nr. 1) organiseert vanaf deze zomer een fietsenverhuur voor groepen, gezinnen of individuen, die het Rivierlandschap van de Rupel per fiets willen verkennen.

Op de rechter oever kan men de krans van woongroepen, vervallen steenbakkerijen, scheepswerven en verlaten kleigroeven aanschouwen (o.a. in de wijken den Hoek en Noeveren te Boom en Hellegat te Niel) en dit in contrast met de natuurgebieden langs de overzijde van de rivier.

Door gebruik te maken van de twee veerdiensten; Boom-Klein-Willebroek en Niel-Wintam, wordt die linker oever trouwens gemakkelijk bereikbaar.

De natuurparken Scheldeland en Het Broek van Blaasveld, met de typische broeklandschappen, vormen hier een groengordel ten zuiden van de negen kilometers lange Rupel. Ook de site Klein-Willebroek ligt langs de route op deze oever. Dit gehucht is ontstaan rond het sascomplex van het kanaal uit Brussel en bezit een waardevolle brouwerij en gerestaureerd Sashuis uit de 17e eeuw.

De "fietser" kan dus op een zelfstandige manier de Rupelstreek ontdekken en plaatsen bereiken die per auto ontoegankelijk blijven. Het is een ideale manier om een inzicht te krijgen van het patrimonium, het landschap en de problemen in de streek.

Er zal bovendien een folder aangeboden worden met een uitgestippelde route en een situering van de belangrijkste bezienswaardigheden.

Voor verdere informatie richt U zich tot

E.M.A.B.B. v.z.w. Noeveren 192 2650 Boom
tel.: 03/ 888.15.58

of
Buurtopbouwwerk Hellegat
tel.: 03/ 888.55.40

LIFTENMUSEUM

In Budapest werd onlangs een museum van passagiersliften geopend, op initiatief van de F.F.V. (de volledige Hongaarse naam besparen wij U...), het Hongaarse bedrijf dat instaat voor constructie, herstel en onderhoud van liften. Het museum toont d.m.v. een rijke liftenverzameling, onderdelen en werktuigen, de geschiedenis van de liften in Hongarije. Het museum groeide uit een bedrijfskollektie, maar werd thans op een professioneel-museologische wijze opgesteld en opengesteld voor het publiek. Bij ons weten zijn er in de wereld nog twee gelijkaardige musea, één in Nederland, en één in de USA.

SANTIAGO DE COMPOSTELA - SENTE JACOBS IN GALISIËN

Een diepgaand onderzoek in Vlaanderen omtrent de historiek van de bedevaart naar Sint-Jacobs-in-Galicië stelt zeer bijzondere problemen. Over het algemeen ontdekt men gegevens over dit onderwerp slechts zeer sporadisch en bij toeval. Het studiegenootschap verbonden aan het Vlaams Genootschap van Santiago de Compostela doet dan ook een dringende oproep tot alle archiefonderzoekers om alle gegevens te willen helpen verzamelen die verband houden met de bedevaart naar Sint-Jacobs. De volledige bronverwijzing liefst met een integrale transcriptie of een fotocopie, kan worden bezorgd aan het

VLAAMS COMPOSTELA STUDIEGENOOTSCHAP

Sint-Andriesabdij-Zevenkerken

B-8200 BRUGGE 2

Bij de verwerking van de gegevens zal de identiteit van de ontdekker steeds worden vermeld.

PRIJS VOOR HET NATUUR EN CULTUURPATRIMONIUM 1986

Deze prijskamp heeft zich op enkele jaren tijd opgewerkt tot één van de belangrijkste internationale wedstrijden, waarmee degenen gelauwerd worden die zich op één of andere originele wijze inzetten voor het behoud van het cultureel en natuurlijk, erfgoed. Sedert twee jaren wordt deze prijs ook in België georganiseerd, naast o.m. Groot-Brittannië, Oostenrijk, Spanje, Frankrijk, Italië, Zwitserland en Nederland.

In een vorig nummer gaven wij reeds een verslag van de schitterende resultaten die industrieel-archeologische projecten tijdens vorige wedstrijden behaalden. We moeten daarbij opmerken dat deze projecten samen met tal van andere gejureerd worden, zodat via deze wedstrijd de relatieve impact en de vernieuwende invloed van bepaalde sectoren des te meer naar voren treedt.

Ook dit jaar wordt deze prijskamp opnieuw ingericht, nl. met 5 categorieën :

1. PRIJS VOOR HET STEDELIJK PATRIMONIUM

Voor behoud en renovatie in stadswijken: aanleg van openbare tuinen en speelpleinen, restauratie van stadsmonumenten, boomplantingen, enz.

2. PRIJS VOOR HET LANDELIJK PATRIMONIUM

Voor behoud en renovatie op het platteland: natuurreservaten, aanleg van bossen, behoud van zeeoever, meren en vijvers, inrichting van schuiloord voor dieren, bescherming van artisanale beroepen enz.

3. PRIJS VOOR HET ARCHITECTONISCH PATRIMONIUM

Voor bescherming, vernieuwing, onderhoud en restauratie van gebouwen, transportmiddelen enz...; ateliers voor handnijverheid, verlaten fabrieken, historische omwallingen, waardevolle boeken en geschriften, enz.

4. PRIJS VOOR ENERGIEBESPARING

Voor initiatieven die tot doel hebben het verbruik van natuurlijke energiebronnen en energie (erts, steenkool, gas, petroleum, enz.) te verminderen en de luchtvervuiling te bestrijden (bouw van een loodvrije verbrandingsmotor, enz.).

5. PRIJS DER JONGEREN

Voor projecten opgezet door jongeren onder de 18 jaar, alleen of onder toezicht van een volwassene.

De prijs is op de eerste plaats bestemd voor particulieren en voor verenigingen.

Kandidaturen dienen ingezonden vóór 1 september 1986 op de daartoe bestemde formulieren.

Deze formulieren kunnen via de V.V.I.A. aangevraagd worden, of bij de Conservation Foundation, c/o Infopublic Harp International, Brand Whitlocklaan 24, 1040 Brussel.

Wij zetten al onze leden ten zeerste tot deelname aan. De prijs in elke categorie bedraagt de welgekomen som van 120.000 frank.

Uit de vijf afdelingswinnaars wordt nog eens een nationale winnaar aangeduid, die er 100.000 frank bovenop krijgt.

Meedoen dus !!!

3 MEI BELANGRIJKE UITSTAP NAAR NOORD - FRANKRIJK

Op 3 mei bezoekt de WVIA niet alleen het Ecomuseum van Fourmies-Trelon, maar ook de z.g. 'Machine à Robert', een stoompomp van het type van James Watt die zorgde voor het oppompen van water voor sluizen op de Samber. Het is een uniek relict, en één van de weinige dergelijke stoompompen die binnen rij-afstand van Vlaanderen kunnen bezocht worden. Na het buiten dienst stellen van de installatie zorgde de oude machinist op zijn eentje voor het onderhoud van dit uniek kompleks - tot hij ongeveer een maand geleden op bejaarde leeftijd overleed.

Alleen al dit kompleks is de reis waard !

Maar de uitstap wordt gekoppeld aan een bezoek aan het Ecomuseum van Fourmies-Trelon, o.m. bekend voor zijn werking op het vlak van textiel en glas. De medewerkers van het mu-

seum zullen ons op de verschillende sites rondleiden, en eveneens de idee en de organisatie toelichten, evenals de pedagogische mogelijkheden van hun aanpak. Daarnaast kennismaking met hun 'coopérative de production'.

Niet te missen !!!-

Kostprijs : kostendelend (zal ongeveer 850 à 900 frank bedragen)
Vertrek in Gent om 8u. stipt (St.-Pietersstation), enkele opstapplaatsen onderweg mogelijk

Dringend inschrijven door 850 frank te storten op bankrekening ASLK, zodat U zich van een plaats kunt verzekeren.

Inlichtingen en inschrijvingen van het laatste uur : telefonisch via 056/ 35 91 02 (maar we verkiezen dat U ons tijdig van Uw deelname verwittigt)

Werkgroepen industriële archeologie in West-Vlaanderen

West-Vlaanderen wordt zowat de streek die het dichtst bezet is met industrieel-archeologische werkgroepen. Na de werkgroepen in Izegem en Roeselare die reeds verschillende jaren actief zijn, begint nu ook de Westhoek te roeren. Zopas werd de Werkgroep Industriële Archeologie Westhoek als vzw. gestructureerd. De groep plant een inventarisatie van de regio, en bouwt ook contacten uit 'over de schreve' in het aangrenzende Franse gebied. Op 15 mei wordt in Alveringem een informatieavond ingericht, en er staat ook een bezoek aan Frans Vlaanderen op het getouw.

Op 7 februari zag ook de Werkgroep Industriële Archeologie Kortrijk het levenslicht. Voorlopig wordt hier alleen gedacht aan inventarisatie van het industrieel patrimonium van Groot-Kortrijk : de eerste resultaten zullen op 16 mei samengebracht worden.

In West-Vlaanderen blijft nu enkel nog het Noorden, en de streek rond Brugge onbedekt met industrieel-archeologisch onderzoek. Waar wachten onze leden uit die regio's op ?

Informatie over deze werkgroepen, en eventuele begeleiding bij de oprichting van nieuwe werkgroepen, zijn te verkrijgen bij de WVIA.

Jeugd en Cultureel Erfgoed

Op 12 maart j.l. werd tussen een aantal personen en organisaties, die reeds op het terrein actief waren, een v.z.w. "JEUGD EN KULTUREEL ERF-
GOED" opgericht.

Deze wil door het activeren, organiseren en stimuleren van geëigende initiatieven werken aan de ontwikkeling, vorming en valorisering van een positieve en kwalitatieve attitude bij jongeren tegenover hun cultureel erfgoed - in de ruimste betekenis van het woord.

Daarnaast wil de vzw. ook kansen bieden ter vervolmaking van deskundige begeleiders.

De vzw. richt zich voor concrete terreinprojecten (bv. opgravings- en restauratiekampen) vooral tot jongeren van 16 jaar en ouder, en ook tot georganiseerde jongeren (jeugdgroeperingen e.d.) vanaf 14 jaar. Informatie en sensibilisering worden betracht via socio-culturele jongerenorganisaties en het algemeen vormend onderwijs. En tenslotte wil men aan kadervorming doen van begeleiders van groepen.

De specifieke werkterreinen zullen erg ruim zijn, o.a. van de klassieke archeologie tot en met de industriële archeologie; de instandhouding van alle elementen van het architecturaal erfgoed : de recuperatie en valorisering van lokale dokumentatie en mondelinge overlevering ; beheers- en valoriseringsprojecten rond kultuurlandschappelijke elementen binnen hun kontekst ; enz... In al deze elementen zal uitgegaan worden van de belangstellingssfeer van de jongeren, en zal men trachten deze op een kwalitatieve wijze projectmatig te onderbouwen.

Voor het werkingsjaar 1986 werden voorlopig twee projecten weerhouden, nl. een opgravingskamp in Millen, en een werkkamp in de oude kartonfabriek 'Winderickx' (Herissemolen) te Alseberg.

De V.V.I.A. was bij deze oprichting betrokken, en zal - voor wat de industrieel-archeologische aspecten betreft - begeleidend en praktisch in de werking participeren.

NOG DE KARTONFABRIEK 'WINDERICKX' TE ALSEBERG

Nu de vzw. 'Herissemvrienden' opgericht is (zie Nieuwsbrief nr. 2) lijkt de evolutie zeer snel te gaan - in de goede richting. Er werd een architect aangeduid, en men hoopt nog in 1986 (indien mogelijk nog vóór het bouwverlof) met dringende instandhoudingswerken te beginnen. Intussen werd het project ook gekozen door de Koning Boudewijnstichting (met de steun van de Nationale Loterij), zodat een krediet van 2,5 miljoen beschikbaar is. En tijdens de zomer zullen ter plaatse werkkampen voor jongeren georganiseerd worden (zie elders in dit nummer).

Degenen die aan de site en het project geïnteresseerd zijn noteren reeds de datum van zondag 29 juni. Op die dag zullen in de omgeving (met o.m. een prachtig landschap, resten van steengroeven, en de ruïnes van een andere kartonfabriek) geleide wandelingen plaats vinden, die aan de kartonfabriek Winderickx eindigen.

Vertrek om 14u. aan het gemeentehuis van Dworp (parkeermogelijkheid), en naderhand om het half uur, zolang er belangstelling is (dus 14.30u, 15u, 15.30...

Allen daarheen !

En degenen die het projekt willen steunen kunnen lid worden. Individuen betalen 250 frank, instellingen, bedrijven en verenigingen betalen 500 frank op bankrekening 734-1010469-29 van de vzw. Herisemvrienden.

KORTRIJK

In Kortrijk wordt thans een oude textiel fabriek gerenoveerd, deels tot nieuwe bedrijfsruimte, deels tot Kunststichting en Kunstatelier KANAAL.

Het is de bedoeling van de --overigens erg creatieve en initiatiefrijke promotoren van het projekt om " KANAAL " te laten uitgroeien tot een trefpunt en een internationaal centrum voor monumentale en ambachtelijke kunst, waar men een binding tracht te leggen tussen kunst en industrie. In de gerenoveerde ruimte komt plaats voor kunstenaarsateliers (beeldhouwkunst, schilderkunst, moderne technologie- en videokunst, tekenatelier keramiekatelier) : deze ateliers zullen voor het publiek open staan.

Daarnaast moet Kanaal uitgroeien tot een trefpunt en een opleidingscentrum voor jonge en actuele kunstenaars met bekende binnen- en buitenlandse kunstenaars. Men plant er ook bijzondere gelegenheidsmanifestaties en totaal-evenementen i.v.m. muziek, toneel, film, kunst en industrie, mode, video, enz...

Het wordt een bijzonder boeiende ontwikkeling, die we zeker op de voet zullen volgen, en waarover we onze leden zullen verder informeren.

Kanaal vzw. is bereikbaar : Stasegemsesteenweg 110 D, 8500 KORTRIJK. Indien U het projekt wil steunen kan dat door lid te worden, maar dat is wel aan de dure kant (3.500,- frank, te storten op bankrekening 285-0563557-16).

PAS OP !

Een paar jaar geleden kondigde een Nederlandse uitgeverij 'Maas en Mer-gelland' uit Margraten de uitgave aan van een tijdschrift over industriële archeologie, waarvan inderdaad een eerste nummer van de pers kwam. Dat was dan ook alles ! Naderhand verscheen bij ons weten geen tweede nummer meer, alhoewel zulks herhaaldelijk aangekondigd werd. De uitgeverij stond wel in voor de realisatie van een aantal kleinere brochures (o.m. over de Maastrichtse gastram, enz...)

Op dit ogenblik blijkt deze uitgeverij niets meer van zich te laten horen, ook niet aan personen die een bedrag per giro op hun rekening overmaakten. Briefwisseling wordt niet meer beantwoord. Waarschijnlijk is het initiatief een vroege dood gestorven.

Toch wordt hier en daar nog verwezen naar hun uitgaven en het aangekondigde tijdschrift, en krijgt de VVIA af en toe reclamaties van personen die geld stortten en nooit iets ontvingen.

Wij vragen onze leden daarom op te passen !

Bij twijfel kan men steeds ons sekretariaat contacteren, waar wij een informatiebestand bijhouden over uitgevers, uitgaven, organisaties, enz...

TIJDSCHRIFTEN OP DE I.A.-TOER

In vorig nummer van deze nieuwsbrief vermeldden we reeds dat "INDUSTRIE MAGAZINE" startte met een maandelijks rubriek over industriële archeologie, en daar ook telkens een sympathieke wedstrijd aan koppelde. Tot op dit ogenblik waren de vragen zeer gemakkelijk (multiple choice), en te beantwoorden door eenieder die enige belangstelling heeft voor het onderwerp.

Een tweede maandblad, HET BEDRIJF brengt, vanaf zijn maart-nummer en voortaan maandelijks een column over 'industriële oudheidkunde' (waarschijnlijk uit het Frans vertaald, zouden we zo zeggen) met bruikbare korte informatie over gebeurtenissen en activiteiten aan beide zijden van de taalgrens.

Beide maandbladen zijn in de krantenkiosken verkrijgbaar.

STUDIEREIS NAAR BOIS-DU-LUC EN LA LOUVIERE

Pas op : wijziging van datum !!!

Om een aantal neven-activiteiten in te lassen (o.m. de tentoonstelling in Bois du-Luc), en op vraag van een aantal geïnteresseerden wordt de studiereis naar Wallonië verplaatst naar het laatste weekend van het schooljaar, nl. op zaterdag 28 juni e.k.

De prijs blijft ongewijzigd (.....) Vertrek per bus om 7u30' aan het St.-Pietersstation in Gent, met de mogelijkheid om onderweg aan de autostrade-opritten of op de parking van wegrestaurants deelnemers op te pikken. Reisweg Gent, Brussel, Halle, La Louvière.

Industriële archeologie in tijdschrift Kamer van Koophandel

Sedert het begin van dit jaar veranderde het formaat en de layout van het tijdschrift van de Kamer voor Handel en Nijverheid Kortrijk/Roeselare, en ter gelegenheid daarvan werd voorzien in elk nummer een bijdrage te brengen over de industriële en technologische geschiedenis, en over het industrieel erfgoed van Zuid en Midden West-Vlaanderen. Er verschenen reeds drie afleveringen, nl. over de grondstoffenbasis van de plaatselijke nijverheidsontwikkelingen, over de spoorwegen, en over de waterwegen. Het is een belangrijk initiatief, en toont aan hoe het 'Texas van Vlaanderen' ook belangstelling bezit voor de wortels van zijn industriële samenleving. De reeks loopt trouwens met de ondertitel "Een Verleden voor de Toekomst". Het tijdschrift 'Ondernemen in Zuid en Midden West-Vlaanderen' is verkrijgbaar via de Kamer voor Handel en Nijverheid, Casinoplein 10, 8500 Kortrijk.

Korrektie bij de voorpagina van Nieuwsbrief nr. 2

Op de voorpagina van vorige nieuwsbrief werd een afdruk gepubliceerd van een oude strengpers van Schlickeisen, gebruikt in de baksteennijverheid. Ten onrechte wordt deze gekombineerd met elementen die verwijzen naar het betonkongres, zodat een verkeerde interpretatie kan ontstaan - alhoewel iedereen kan zien dat je beton niet op zo'n manier kunt versnijden ... Juiste gegevens en verwijzingen van deze afbeelding vindt U in ons Tijdschrift Industrieel Erfgoed, nr. 6, lente 1984, p. 52 Met dank aan P. De Somer voor de opmerking !

PROJECTEN ROND DE "CARELS EN VANDEN KERCKHOVE"-STOOMMACHINE IN ETIZ - IZEGEM

In de loop van 1985 werden in de stoommachinekamer van ETIZ - Izegem belangrijke aanpassingswerken uitgevoerd. Vooreerst werd een volledig nieuwe toegang geconstrueerd, waardoor de bezoeker op gelijkvloers niveau de machinekamer binnenkomt en een overzichtelijke blik kan werpen op de condensor, de stoomtoevoer- en afvoerleidingen en de pompinstallatie. Vervolgens kan hij een trap nemen naar niveau +1 en de eigenlijke machine bekijken.

Door middel van een tussenmuur werd de machine volledig afgezonderd van de aangrenzende moderne hoogspanningscellen. In de tussenmuur werd tevens ruimte voorzien voor wandkastjes, waarin klein elektrisch materiaal zal worden uitgestald. Een nieuw industrieel dak werd aangebracht en schilderwerken werden uitgevoerd.

Het is de bedoeling van het Izegemse College van Burgemeester en Schepenen om nu ook werk te maken van het onderhoud van de machine zelf. Aan verschillende deskundigen werd advies gevraagd, en zo kon een werkgroep opgericht worden die in samenspraak met het College de zaken praktisch zal uitwerken. Het is daarbij al gebleken dat de vervuiling van de machine oppervlakkiger is dan gedacht, en dat de reiniging dus tamelijk vlot zal kunnen verlopen.

Dezelfde werkgroep heeft reeds een aantal voorstellen geformuleerd aangaande het opnieuw activeren van de machine. Het zal waarschijnlijk mogelijk zijn om de bewegende delen opnieuw te laten draaien, tegen gereduceerde snelheid, en op die manier een didactisch verantwoorde en toeristisch interessante attractie te creëren in Izegem.

Op die manier hoopt men te komen tot een volwaardig derde Izegems museum. Geen dood museum evenwel, maar een levend geheel.

Wie inlichtingen wil over de machine of een bezoek wil brengen, kan altijd contact opnemen met het Izegems Stadsbestuur, Korenmarkt 10, 8700 Izegem, tel.:

051/ 30.22.04 . Suggesties en opmerkingen zijn uiteraard ook welkom.

VIJFTIGJARIG BESTAAN VAN UDIAS

Op 8 juli 1936 werd officieel de VERENIGING VAN INVOERDERS VAN WETENSCHAPPELIJKE APPARATEN "UDIAS" gesticht door een aantal bedrijven actief in de sektor van de wetenschappelijke instrumentatie en laboratoriumapparatuur.

Na de oorlog werden ook de fabrikanten tot lidmaatschap uitgenodigd, zodat UDIAS toen haar actuele benaming kreeg : VERENIGING VAN FABRIKANTEN EN INVOERDERS VAN WETENSCHAPPELIJKE, MEDISCHE EN KONTROLE APPARATEN.

Sindsdien is het ledenbestand voortdurend gegroeid; de activiteiten van de vereniging werden steeds verbeterd en gediversifieerd. Zo werd bijvoorbeeld in 1957 de eerste tentoonstelling LABORAMA gehouden, dat later zou uitgroeien tot de huidige INSTRURAMA. In 1987 viert INSTRURAMA haar 30-jarig bestaan, en haar 10de tentoonstelling.

Een retrospectieve tentoonstelling wordt einde van dit jaar door UDIAS georganiseerd, ter gelegenheid van het 50-jarig bestaan van de vereniging. Het UDIAS-sekretariaat is thans druk bezig met het opzoeken van materiaal, publikaties, historische dokumentatie en dgl. in verband met deze retrospectieve tentoonstelling; suggesties en voorstellen zijn vanzelfsprekend zeer welkom :

UDIAS vzw
203, Slegerslaan
1200 BRUSSEL
Tel.: 02/ 771 39 12
t.a.v. Dhr. E. Pr at

HONDERD JAAR ALUMINIUM

Op 23 april 1886 deed Paul HEROULT zijn aanvraag voor het Franse patent nr. 175.711 voor een "procédé electrolytique pour la préparation de l'aluminium". De gevolgen hiervan waren enorm : in 1885 kostte  en kilo aluminium nog 68 goudfranken, in 1896 was deze tot 3 goudfranken teruggevallen ! Op korte tijd werd aluminium een economisch metaal, dat zijn diensten kon bewijzen in tal van constructies en legeringen, en dat thans niet meer uit het maatschappelijke leven kan weggedacht worden. Het eeuwfeest van het aluminium zal, vooral in Frankrijk terdege gevierd worden. In een volgend nummer van de Nieuwsbrief hopen wij U een overzicht te geven van alle geplande manifestaties in binnen- en buitenland.

ZOEKERTJES

De Ateliers de la Dyle (1866-1968)

commanditaire vennootschap "A. Durieux et co" (1866-1875)
naamloze vennootschap "Ateliers de la Dyle" (1875-1879 en 1928-1959)
naamloze vennootschap "Travaux Dyle et Bacalan" (1879-1928, zetel te Parijs)
gelegen op het grondgebied van Leuven, Kessel-Lo en Wilsele. Na 1959 : ABR.

- Ik zoek vooral gegevens over :
- Het uitzicht van het bedrijf (iconografie).
  - Productiegegevens (metaalconstructie allerhande, vooral spoorwegmateri el.) Staat er in België (of elders) nog iets van hen ?
  - Gegevens over de Corps-Creux-afdeling (opgericht te Leuven in 1897, overgenomen door Dyle et Bacalan in 1902, Erhardt-procédé, o.a. autochassis en munitie).
  - Gegevens over mensen die banden hadden met het bedrijf (aandeelhouders, ingenieurs, arbeiders enz...).
  - Ook alle andere mogelijke gegevens zijn welkom.

Jan Van Outrive
Mussenstraat 152
3000 LEUVEN
Tel.: 016/ 48.84.58 enkel in het weekend

Zoekertje.

Mr. W.G. de Kesel p/a Rectavit, Antoon Catriestraat 39, 9810 Drongen Tel.:091/ 26.89.41
(auteur van : Lakwerk uit het Verre Oosten". - 1983, - 51p. zwart/wit ill.) zoekt 17de en 18de eeuwse recepturen betreffende verf- en laktechnieken, dit voor een studie omtrent het Vlaamse lakmeubel.

Zoekertje .

J. Van Hunsel, Lijsterbeslaan 11, 2730 Zwijndrecht Tel.: 03/ 252.40.10 zoekt de waarde van een schrijfmachine CORONA, Typewriter C  Inc. Graton N.Y. - USA 3 - Patented june - 1913 tot july 1917.

VVIA

Vlaamse

Vereniging

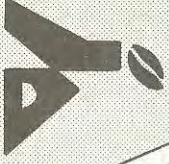
voor

Driemaandelijkse
VERENIGING
Postbus 30,
GENT - 12

LENTÉ 1986

02 91 35/056 tel.

Archeologie

V.V.I.A. (V.V.I.A.) Bissegem,
Kortrijk-Bissegem, / Adriaan LINTERS

uitgegeven door de
VLAAMSE
V.Z.W., 9000
Hendrikaplein, Maria

uitg. 8620
N.R. 3
plaats 6,

ERGOED IN VLAANDEREN
INDUSTRIELE ARCHEOLOGIE
INDUSTRIEEL ERGOED
NIEUWSBRIEF
voor
Postkantoor

Verantw. utg. 8620
plaats 6,

10